

у вітчизняних студентів за спеціальністю «Стоматологія» склав 81,6 %, що на 10,2 % вище національного (71,4 %).

Висновки. Комплексний підхід до оптимізації навчального процесу з використанням інтерактивних технологій дозволяє покращити якість навчання студентів, про що свідчить позитивна динаміка результатів складання державного ліцензійного інтегрованого тестового іспиту «КРОК-1».

Література

1. Василенко Н. В. Система підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів до інноваційної діяльності : автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. пед. наук / Василенко Н. В. ; ЦПППО АПН України. – К., 2008. – 22 с.

2. Булах І. Є. Проблеми оцінювання знань студентів у контексті вимог Болонської декларації / І. Є. Булах, О. П. Волосовець, М. Р. Мруга // Медична освіта. – 2011. – № 2. – С. 20–22.

3. Давиденко І. С. «Патологія», «Патоморфологія» чи «Патологічна анатомія»? – одне з питань формування світо-

гляду майбутніх лікарів за умов кредитно-модульної системи організації навчального процесу в Україні / І. С. Давиденко // Матеріали Х ювілейної Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України на новому етапі», 18-19 квітня, 2013, Тернопіль, Україна // ТДМУ, «Укрмедкнига». – 2013 – Ч. 2. – С. 97-99.

4. Шпонька І. С. Проблеми та можливість управління якістю навчального процесу на кафедрі патологічної анатомії з урахуванням кредитно-модульної системи оцінювання // І. С. Шпонька, Г. С. Короленко, В. О. Бондарева, П. О. Гриценко, О. О. Алексєєнко, І. О. Мальцев, С. М. Чекан // Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Досягнення і перспективи впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України», 15-16 травня, 2014, Тернопіль // ТДМУ, «Укрмедкнига». – 2014 – Ч. 2. – С. 343-344.

РЕАЛІЗАЦІЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ

Н. М. Шумко, О. О. Громик

Буковинський державний медичний університет

Вступ. Основне завдання сучасної освіти – розкриття потенціалу у студентів, виявлення їхніх творчих здібностей, співпраця викладачів та студентів. В умовах сучасної інтеграції та глобалізації, що відбувається так стрімко на економічному, політичному, соціокультурному рівнях, залишається актуальною проблема формування єдиного загальноосвітнього простору. Розвиток вищої освіти в Україні направлений на досягнення якісної підготовки фахівців на рівні європейських вимог.

Основна частина. Підвищення конкурентноспроможності українських вузів на міжнародному ринку освітніх послуг припускає перш за все приведення якості підготовки фахівців у відповідність з міжнародними стандартами. Реформи, які відбуваються у вищій освіті в Україні, змінили структуру навчального процесу. Для виконання завдань сучасної освіти відомо багато педагогічних технологій. Серед відомих технологій є: технологія інтерактивного навчання, розвитку критичного мислення, проблемного навчання,

особистісно-орієнтовного навчання, розвивального навчання, технологія ігрового навчання, проектна технологія та ін. У навчальному процесі найкраще використовувати поєднання різних технологій, а також творчого підходу до кожної з перелічених вище. Інноваційні методи такі як тренінги, прес-конференції, ділові ігри, творчі завдання, наукові дискусії, захист рефератів, колоквіуми, круглі столи та ін. є надзвичайно ефективними в сучасному педагогічному процесі.

Висновок. Інновації в системі вищої медичної освіти повинні включати такі напрямки, як диверсифікація та оптимізація доступу студентів до інформації. Втілювати технології проблемно-орієнтованого навчання.

Література

Закон України про вищу освіту (відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст. 2004) із змінами, внесеними згідно із Законом №76-VIII від 28.12.2014. – ВВР. – 2015. – № 6.

УДК 378.091.33:81'161.2

МОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ МЕДИКІВ У СВІТЛІ НОВІТНІХ ОСВІТНІХ СТАНДАРТІВ

Л. Б. Шутак, Г. В. Навчук

Буковинський державний медичний університет

LANGUAGE TRAINING FOR FUTURE PHYSICIANS IN TERMS OF RECENT EDUCATIONAL STANDARDS

L. B. Shutak, H. V. Navchuk

Bukovinian State Medical University

Резюме. Одним з пріоритетних завдань сучасної вищої школи відповідно до Закону України «Про вищу освіту» в умовах впровадження Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи раніше загальноприйняте «освіта як викладання» змінюється перспективою «освіта як навчання», де основна роль надається студентові. У зв'язку з цим відбувається переосмислення завдань і цілей навчання, структури кожної окремої дисципліни, зокрема української мови за професійним спрямуванням, уніфікування

її змісту. Тому великою необхідністю стають підручники, навчальні та навчально-методичні посібники. Особливої актуальності їй ваги на цьому тлі набуває видання національних підручників.

Summary. One of the priorities of modern high school according to the Law of Ukraine «On Higher Education» in terms of implementation of European Credit Transfer and Accumulation System is to make change from «education as teaching» to «education as learning», where the main role is given to the student. In this regard, it is important to redefine the goals and objectives of education, the structure of each individual discipline, including Ukrainian language for professional purposes, unification of its content. Thus the need of textbooks, and teaching aids becomes prior. At the same time national edition textbooks are of particular relevance and value.

Вступ. У світлі сучасних освітніх тенденцій і відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01.07.2014) впровадження положень Болонської декларації, насамперед організація навчально-методичної роботи з урахуванням стандартів освіти, найновіших досягнень науки, педагогічної теорії, соціальної практики і т. ін. є одним із першочергових завдань вищої медичної (фармацевтичної) освіти.

Основна частина. Болонська система розрахована на свідомого й мобільного студента, котрий намагається почерпнути якнайбільше повноцінного та доступно поданого матеріалу, адже кожна тема – це «інформаційний вузол», засвоївши відомості та виконавши завдання якого, студенти здобудуть міцні знання з навчальної дисципліни. Крім того, великого значення набуває так званий «електронний варіант» навчально-методичної літератури, оскільки студент може навчатися за індивідуальним планом і має без перешкод знайти необхідну йому інформацію у бібліотеці навчального закладу чи в міжнародній системі «Інтернет».

Виконуючи основні завдання сучасної системи освіти щодо мовної підготовки, на кафедрі суспільних наук та українознавства Буковинського державного медичного університету ще в 2008-2009 навчальному році вийшов друком навчальний посібник «Українська мова професійного спрямування» (автори – Л. Б. Шутак, Г. В. Навчук, А. В. Ткач), рекомендований до друку Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації.

Він має чітку структуру й охоплює такі теми: «Мова та професія. Функції та значення української мови в нашому суспільстві, її державотворча роль», «Історія становлення та розвитку сучасної української літературної мови як національної мови світу», «Стилі та жанри сучасної української літературної мови», «Лексичний аспект ділового та фахового мовлення», «Терміни та термінологія. Розвиток української медичної термінології», «Основні труднощі слововживання у діловому та професійному мовленні», «Морфологічний аспект ділового та фахового мовлення. Основні труднощі словозміни у діловому мовленні», «Складні випадки правопису», «Синтаксичні особливості ділового (фахового) тексту», «Комунікативні ознаки культури мовлення. Мовленнєвий етикет», «Культура мовлення лікаря», «Культура публічного виступу», «Культура ділового мовлення. Документ як основний вид писемного ділового мовлення», «Професійна документація медиків. Специфіка її складання й оформлення». У кінці кожної теми наведено питання для самоперевірки, літературу та вправи. Крім того, подано основні зразки оформлення ділових документів і «Словничок труднощів російсько-українського перекладу».

Отож, посібник побудовано так, щоб ґрунтовно й послідовно формувати професійні якості майбутніх медичних фахівців, а також сприяти вільному самовираженню особистості в науково-навчальній та офіційно-діловій сферах спілкування, адже будь-якому фахівцеві, зокрема лікареві, крім умінь складати і сприймати (читати) різноманітні документи (у тому числі професійні), треба: 1) володіти культурою конструктивного діалогу та полілогу; 2) вміти сприймати, відтворювати готові та створювати наукові фахові тексти; 3) володіти прийомами підготовки і виголошення публічного виступу; 4) вміти застосовувати фахову українську термінологію у різноманітних комунікативних процесах; 5) вміти

користуватися словниками. Для практичного оволодіння мовою. А це, зрештою, призведе до розширення сфер україномовного спілкування та піднесення престижу літературної мови як культурного надбання нації, буде утверджувати її державний статус.

Оскільки пріоритетним у викладанні української мови за професійним спрямуванням є орієнтація на її прикладний характер, демонстрація того, що мова – це не сукупність правил, а система знань, культура співжиття в суспільстві, засіб формування й самовираження особистості, в 2012 році було підготовлено навчальний посібник «Культура професійного спілкування: контрольні вправи і тестові завдання» (автори – Л. Б. Шутак, А. В. Ткач, Г. В. Навчук) (Рекомендовано до друку Центральним методичним кабінетом з вищої медичної освіти МОЗ України (протокол № 2 від 26.10.2011)). У ньому представлено, крім тестів, тренувальні вправи та завдання різного ступеня складності (в обсязі, розрахованому і на роботу студентів в аудиторії, і на їх позааудиторну роботу), підібрано тексти пізнавально-повчального характеру, що пробуджують патріотичні почуття, а також тексти, що демонструють культуру спілкування у типових і нетипових ситуаціях тощо. Зазначимо, що їхнє виконання передбачає глибоке знання теоретичного матеріалу, використання навичок, здобутих раніше, а також потребує аналітичного мислення й творчості.

Виходячи із розуміння того, що вивчення особливостей культури мовлення медика, з'ясування основних аспектів усного спілкування, уміння втілювати будь-яку соціально чи професійно важливу інформацію у відповідну мовну форму – одна з вузлових проблем фахової підготовки медиків, та виконуючи основні завдання сучасної системи освіти, в 2014 році було видано навчальний посібник «Культура усного спілкування медичного працівника» для студентів вищих медичних закладів III–IV рівнів акредитації (Чернівці, 2014. – 175 с.) (автори – доценти Л. Б. Шутак, Г. В. Навчук) (Рекомендовано до друку Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (протокол № 1/11-10147 від 02.07.2014)). У ньому висвітлено теми, що репрезентують основні засади культури професійного спілкування, значення слова в процесі спілкування в різноманітних комунікативних ситуаціях, особливості вербального та невербального вираження думок, культуру усного спілкування у діловій сфері, під час проведення диспуту, дискусії, публічного виступу тощо. Зокрема, посібник охоплює такі теми: «Особливості українського мовленнєвого етикету. Мовленнєвий етикет лікаря»; «Усне спілкування у сфері професійної діяльності лікаря»; «Публічний виступ. Жанри публічного виступу»; «Труднощі слововживання в діловому й фаховому мовленні. Особливості слововживання. Вибір слова». Кожна тема має чітку структуру: складається з теоретичного блоку, що містить ґрунтовний виклад необхідного матеріалу, питання для самоперевірки знань, основну та додаткову літературу, й практичного блоку, в якому подаються вправи, тести та завдання, що допоможуть перевірити рівень засвоєного матеріалу. Також подано словничок труднощів слововживання, пов'язаних з проблемою вибору слова. Переконані, що запропонований посібник допоможе студентам-медикам, інтернам, слухачам школи молодого викладача опанувати необхідні мовленнєві знання і щоденно втілювати їх у практику, досягти бездоганного рівня володіння мовою фаху, набути навичок вільного самовираження у професійній сфері.

Висновки. Отже, високий рівень фахової підготовки підкріплюється потребою, умінням і готовністю кожного свідомого суб'єкта до оновлення та поповнення знань упродовж усього життя. Далеко не останнє місце у формуванні такої особистості належить мовній підготовці, що є складовою комплексної як гуманітарної підготовки студентів медичних і фармацевтичних вишів, так і невід'ємною складовою їх професіограми. Видання підручників (національних!) і посібників, використання яких було б можливим як у процесі аудиторного, так і під час самостійної позааудиторної роботи, створить необхідну мотивацію до навчання, особливо з урахуванням можливої мобільності студентів, що відповідатиме новітнім освітнім тенденціям.

Література

1. Журавський В. С., Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. – К., 2003. – 195 с.

2. Мороз І. В. Педагогічні умови запровадження кредитно-модульної системи в організації навчального процесу. – К., 2005. – 277 с.

3. Шутак Л. Б., Навчук Г. В., Ткач А. В. Українська мова професійного спрямування: Навчально-методичний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів освіти I–IV рівнів акредитації / За ред. Г. В. Навчук. – Чернівці, 2008. – 444 с.

4. Шутак Л. Б., Навчук Г. В. Культура усного спілкування медичного працівника: навчальний посібник для студентів вищих медичних закладів III–IV рівнів акредитації. – Чернівці, 2014. – 175 с.

5. Шутак Л. Б., Ткач А. В., Навчук Г. В. Культура професійного спілкування: контрольні вправи і тестові завдання: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів I–IV рівнів акредитації. – Чернівці, 2012. – 182 с.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ТЕХНОЛОГІЇ ЛІКІВ

Т. Г. Ярних, Ю. М. Азаренко, В. В. Ковальов, М. В. Буряк

Національний фармацевтичний університет

Розвиток сучасної фармацевтичної галузі вимагає від молодих фахівців самостійності, впевненості у професійних знаннях та відповідальності за свою діяльність. Уміння самостійно мислити – це найважливіша професійна якість, яка необхідна провізору у практичній діяльності для систематизації інформації про лікарські речовини, вибору оптимальної технології приготування лікарського препарату та проведення контролю його якості.

При підготовці майбутніх фахівців викладач має раціонально організувати самостійну роботу студентів, ефективність якої залежить від власних зусиль самого студента.

Метою даної роботи є розробка методики організації самостійної роботи студентів на кафедрі технології ліків Національного фармацевтичного університету (НФаУ) з використанням інноваційних технологій навчання.

При вивченні дисципліни «Аптечна технологія ліків» студенти мають оволодіти теоретичними основами і практичними вміннями та навичками з приготування лікарських препаратів, внутрішньоаптечних заготовок в умовах аптек з урахуванням вимог належної аптечної практики; порядку ведення документації технологічного процесу, складання технологічних інструкцій на приготування екстемпоральних лікарських препаратів, правил їх зберігання та пакування.

Організація контролю самостійної роботи студентів на кафедрі технології ліків проводиться систематично на лабораторних заняттях, поточних консультаціях, а також при написанні рефератів та курсових робіт. Самостійна робота студентів забезпечена навчально-методичною літературою (посібники, методичні рекомендації, конспекти лекцій, питання та завдання для самостійної роботи, збірник тестів тощо в друкованому та електронному вигляді).

Особливої уваги потребує система організації самоконтролю студентами власних знань і вмінь, важливим складовим елементом якої є налаштування зворотного зв'язку між викладачем і студентом під час засвоєння навчального матеріалу.

В даному аспекті актуальним є перенесення організації самостійної роботи студентів в інтерактивну площину, а саме використання сучасних комп'ютерних технологій, електронних видань для створення повноцінної підтримки студентів під час індивідуальної роботи.

Співробітниками кафедри технології ліків сумісно з Центром дистанційного навчання НФаУ створено «Електронний навчальний посібник для самостійної роботи студентів» [3]. Його розроблено за стандартами кредитно-модульної системи навчання, відповідно до робочої програми з «Аптечної технології ліків» та на основі багаторічного досвіду викладання цієї дисципліни [2].

Інформаційний матеріал посібника викладений у легкій та комфортній для розуміння формі. При його завантаженні на комп'ютері з'являється зміст даного посібника. Кожна тема містить електронні інтерактивні навчальні матеріали: лекції, гіпертекстовий підручник, властивості лікарських речовин і особливості їх технології у конкретній лікарській формі, технологічні схеми та нормативну документацію з приготування ліків в умовах аптек (рис. 1).

Для закріплення теоретичних знань та візуалізації практичних навичок наявною є велика кількість відеоматеріалу (відеофільми, створені під керівництвом проф. Тихонова О. І.) та мультимедійні презентації.

Самоконтроль знань студентами проходить по кожному заняттю у вигляді тестування, розрахунків та обрання раціональної технології приготування лікарського препарату за рецептом. При вирішенні завдань або тестів студент за виконання кожного елемента отримує бали та може побачити аналіз власної відповіді. При бажанні студенти мають змогу провести перевірку власних знань декілька раз, що підвищує ефективність їх самостійної підготовки.

Для того щоб продивитись інформацію про свої оцінки (кожному користувачу доступні лише його власні оцінки), необхідно скористатись пунктом меню «Журнал оцінок» у блоці «Адміністрування».

На сторінці з'явиться у вигляді таблиці журнал оцінок, в якому відображено кожен елемент, що оцінюється в даній темі, оцінка студента, встановлений діапазон оцінювання і відсоток виконання. Також внизу таблиці відображається загальна кількість набраних балів з теми.

Для спілкування студентів і викладачів у рамках електронного посібника платформою Moodle передбачений такий елемент, як форум, який використовується для організації дискусії за всіма питаннями, що виникли під час підготовки до заняття [1].